

## ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА ТА ІДЕОЛОГІЯ

DOI 10.31558/2519-2949.2025.4.14

УДК 321.01:342.228

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6977-9716>

Голденштейн К. О., Політико-правовий коледж «АЛСКО», м. Київ

МЕДІЙНІ Й КОМУНІКАТИВНІ МЕХАНІЗМИ ТА ІНСТРУМЕНТИ  
ФОРМУВАННЯ СИМВОЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Охарактеризовано дві групи чинників, орієнтованих на формування символічної політики: 1) медійні механізми (масова комунікація, цифрові платформи, пропагандистські кампанії), що реалізуються за допомогою таких інструментів, як телетрансляції, радіопередачі, інтернет-видання, політична реклама, соціальні мережі, блоги, відеоролики, інфографіка та ін.; 2) комунікативні механізми (риторичні стратегії, мовна політика, дискурсивні практики, символічні наративи), що реалізуються за допомогою таких інструментів, як політичні промови, парламентські виступи, прес-конференції, слогани, гасла, мовні стандарти, метафори, ідеологічні конструкти, символічні жести, публічні акції та ін. Розглянуто поняття «символічна політика», «механізми символічної політики», «інструменти символічної політики». Виявлено інформаційні способи трансляції політичних символів у масову свідомість. З'ясовано характер передачі символічних значень від політичних еліт до широких верств населення. Визначено, що символічна політика функціонує як потужний інструмент формування колективної ідентичності, консолідації суспільства навколо демократичних цінностей, легітимації владних рішень та мобілізації громадської підтримки. Обґрунтовано, що символічна політика є цілеспрямованою діяльністю політичних суб'єктів зі створення й поширення смислових конструкцій, які здатні як зміцнювати соціальну єдність, так і слугувати інструментом політичної маніпуляції. Зроблено висновок, що символічна політика – потужна сила, яка формує уявлення про напрями об'єднання нації навколо спільної мети; сприяє створенню нової української ідентичності, звільненню від радянських стереотипів, входженню України в європейську сім'ю народів; слугує важливим засобом зміцнення суспільної довіри та консолідації громадян навколо спільних демократичних цінностей; виступає важливою складовою демократичної культури та запорукою стійкості демократичних інститутів.

**Ключові слова:** символічна політика, механізми символічної політики, інструменти символічної політики, масова комунікація, цифрові платформи, пропагандистські кампанії, риторичні стратегії, мовна політика, дискурсивні практики, символічні наративи

Вивчення механізмів формування символічної політики є одним із складних завдань сучасної політичної науки. Тут криється низка принципових проблем. По-перше, феномен символічної політики є надзвичайно багатограним за своєю суттю. По-друге, – що, ймовірно, ще складніше – дослідникам доводиться мати справу з явищами, які часто залишаються непомітними, функціонуючи приховано в політичному процесі.

Справа в тому, що символічне в людині проявляється досить своєрідно. З одного боку, люди мають вроджену та розвинену в умовах соціального існування здатність створювати символічні форми суспільного та політичного життя. Більше того, вони можуть перетворювати ці, здавалося б абстрактні, форми у конкретне середовище власного життя. З іншого боку, – і це не менш важливо – люди вміють орієнтуватися в тому символічному просторі, який створили попередні покоління. Саме це дозволяє нам розпізнавати значення символічних структур навколо нас. Поєднання цих двох здатностей – уміння створювати символи і водночас жити в них – власне і робить людину тим, що відомий філософ культури Ернст Кассіпер називав «animal symbolicum» – символічною істотою [1].

Ця взаємодія здатностей, як зазначав один із засновників символічного інтеракціонізму Джордж Мід, можлива лише «за допомогою значущих символів» [2, с. 222]. Можна сперечатись щодо істинності такого твердження, проте навряд чи можна заперечити, що саме здатність людини створювати символи, які несуть у собі іноді досить значний запас інформації, дозволила їй передавати соціальний досвід новим поколінням. Цілком очевидно, що без такої символічної передачі досвіду соціальне життя було б просто неможливим. О. Бойко також слушно зауважує, що «у ході інтенсивних багатоговікових комунікативних контактів окремі знаки могли поступово трансформуватися завдяки узагальненню, асиміляції, консолідації, спрощенню». Специфіка трансформації полягала в тому, що «накопичуючи у собі абстрактні сенси (конотації), знак, з одного боку, дедалі більше втрачав конкретику та своє початкове значення, з іншого – перетворювався на суспільно значимий символ, що фіксувався у колективній пам'яті» [3, с. 663].

Варто визнати, що інколи буває важко осягнути, наскільки глибоко символічні практики пронизують політичну реальність. Тут, на нашу думку, важливо розрізнати два різні процеси. З одного боку, символізація свідомості людини може відбуватися спонтанно, природно – як частина повсякденного освоєння світу, коли індивід самостійно надає символічного значення подіям та явищам. З іншого боку, ми маємо справу із символічною політикою, – а це завжди організована діяльність, спрямована на формування певних символічних уявлень у масовій свідомості.

У сучасній науковій літературі, присвяченій символічним аспектам політики, існує широка палітра підходів до визначення символічної політики [4]. Окремі аспекти цієї проблеми детально досліджували зарубіжні науковці, які заклали теоретичні підвалини розуміння механізмів символічної політики. Насамперед слід відзначити таких вчених, як Б. Андерсон, Р. Барт, П. Бурдьє, К. Гірц, Ж. Дельоз, Ж. Дерріда, У. Еко, Е. Кассіер, Ж. Лакан, К. Леві-Строс, Дж. Мід, Т. Рейнджер, П. Рікер, В. Тернер, М. Фуко, Е. Хобсбаум. Серед вітчизняних авторів відзначимо наукові розвідки таких дослідників, як О. Бойко, В. Бушанський, Д. Бушуєв, І. Дебенко, Д. Дяченко, С. Гаєвська, Г. Ільтьо, І. Іщенко, Б. Калініченко, Я. Косяк, Е. Мамонтова, В. Полянська, О. Славіна, І. Філенко, Н. Череповська та ін. Відштовхуючись від попередніх здобутків, ми ставимо собі за мету охарактеризувати в даному дослідженні дві споріднені групи чинників, орієнтованих на формування символічної політики, – її медійні й комунікативні механізми та інструменти. До основних завдань пропонованої статті віднесено: обґрунтування понять «символічна політика», «механізми символічної політики», «інструменти символічної політики»; виявлення інформаційних способів трансляції політичних символів у масову свідомість; з'ясування характеру передачі символічних значень від політичних еліт до широких верств населення.

Зважаючи на досягнення вищезазначених дослідників, означимо деякі з найбільш характерних трактувань символічної політики для кращого розуміння дискусійних аспектів даної проблеми. Зокрема, символічна політика розглядається як: форма комунікації влади з громадськістю; стратегія легітимації влади через конструювання спільних смислів та цінностей; процес символічного конструювання політичної реальності, де символи не просто відображають дійсність, а активно її формують. Приєднуючись до цього дискурсу, сформулюємо наше розуміння цього феномена. Отже, символічна політика – це цілеспрямована діяльність політичних суб'єктів (держави, партій, рухів, громадських організацій) зі створення, поширення та використання символічних значень з метою формування колективних уявлень, підтримки або підризу легітимності влади, мобілізації політичної підтримки та структурування політичної реальності.

Простіше кажучи, символічна політика – це коли політики не просто говорять або діють, а свідомо використовують образи, знаки, ритуали і символи, щоб вплинути на те, як люди сприймають політику та владу. Це може бути все що завгодно – від державних церемоній до політичної реклами, від пам'ятників до політичних гасел. Тобто, функціонування символічної політики відбувається в межах політичного дискурсу, який одночасно є її об'єктом впливу та середовищем реалізації, створюючи можливості для поєднання символічної та політичної площини.

Символічна політика, як здатність створювати та підтримувати певні смислові структури, які визначають сприйняття політичної реальності різними соціальними групами, реалізується через систему конкретних механізмів та пов'язаних з ними інструментів символічної політики. Для розуміння цих процесів розмежуємо ці поняття. Механізми символічної політики – способи та процеси, через які політичні символи реально діють у суспільстві. Вони показують, як саме відбувається символічний вплив на громадську свідомість. Інструменти символічної політики – матеріальні та нематеріальні засоби, через які ці механізми втілюються в життя. Розглянемо дві групи

цих важливих чинників формування символічної політики.

**1. Медійні механізми та інструменти.** Являють собою основний канал трансляції політичних символів у масову свідомість, перетворюючи абстрактні ідеї в конкретні візуальні образи та формуючи колективні уявлення про політичну реальність. Завдяки масштабуванню медіа дозволяють одночасно охопити мільйони людей, створюючи ефект колективної участі. Медіа виконують функцію селекції та інтерпретації подій, визначаючи, які аспекти символічної політики будуть висвітлені. Через редакційну політику вони не просто передають політичні символи, а активно конструюють їх значення. До основних різновидів цієї групи належать наступні.

**Масова комунікація** – донесення інформації до великої кількості людей через різноманітні канали зв'язку з метою формування громадської думки, політичних переконань та колективної свідомості щодо певних політичних наративів та символів. Цей механізм створює спільний інформаційний простір, в якому відбуваються конструювання політичної реальності, легітимізація владних рішень, мобілізація громадської підтримки та формування національної ідентичності через систематичне поширення узгоджених повідомлень, образів та інтерпретацій політичних подій. Цілком очевидно, що телебачення, радіо та друковані медіа створюють ефект «національної одночасності», коли мільйони людей отримують однакові символічні імпульси в один і той же момент часу. За словами Танг Ченга, «завдяки двом фундаментальним функціям – «що передається» і «як це виражається» – символ пов'язує людину з навколишнім світом і стає її способом буття» [5].

Цей механізм потужно працює під час трансляцій державних церемоній або кризових подій. Телевізійні трансляції, радіопередачі, друковані ЗМІ, інтернет-видання, новинні агентства, офіційні повідомлення як інструменти масової комунікації виконують роль каналів, що забезпечують широке охоплення аудиторії та формування загальнонаціонального інформаційного порядку денного. Ці інструменти функціонують як засоби створення ефекту присутності громадян на важливих політичних подіях через прямі трансляції та репортажі, формування авторитетних джерел інформації через редакційну політику та професійну журналістику, конструювання офіційних версій політичних подій через селекцію фактів та їх інтерпретацію, а також як засоби синхронізації громадської думки через одночасне споживання однакового контенту мільйонами людей.

**Цифрові платформи** – інтерактивні способи передачі інформації через інтернет-технології, що забезпечують взаємодію влади та громадян, створюють нові форми політичної участі, громадського діалогу та персоналізованого споживання політичного контенту. Цей механізм характеризується можливістю миттєвого поширення інформації, таргетування специфічних аудиторій, створення віртуальних спільнот навколо політичних ідей, забезпечення зворотного зв'язку через коментарі та реакції, а також адаптації повідомлень до індивідуальних преференцій користувачів через алгоритми персоналізації.

Цифрові платформи для надання державних послуг, зокрема українська платформа «Дія», стали прикладом успішної цифрової трансформації у публічному секторі. Цифрові платформи дозволяють користувачам самостійно «збирати» символічний контент відповідно до своїх потреб та інтересів. Особливо показовим є використання урядових веб-сайтів для промоції державної символіки, оскільки сучасні офіційні сайти часто містять інтерактивні елементи – можливість завантажити зображення прапора, прослухати гімн, ознайомитися з історією державних символів.

Політична реклама, соціальні мережі, офіційні сайти, мобільні додатки, електронні бюлетені як інструменти цифрових платформ являють собою сучасні форми політичної комунікації, що поєднують традиційні рекламні техніки з інноваційними цифровими можливостями для створення персоналізованого та інтерактивного політичного досвіду. Ці інструменти функціонують як засоби таргетованого впливу на специфічні демографічні та психографічні сегменти аудиторії, створення віртуальних політичних кампаній через механізми поширення контенту користувачами, забезпечення безпосередньої комунікації між політиками та виборцями без медійних посередників, а також як платформи для мобілізації політичної активності через онлайн-петиції, збір коштів та організацію заходів.

**Пропагандистські кампанії** – цілеспрямований вплив на масову свідомість через систематичне поширення певних ідей, образів та наративів з метою формування бажаних політичних переконань, установок та поведінкових моделей у цільовій аудиторії. Цей механізм характеризується стратегічним плануванням комунікаційних заходів, використанням емоційних психологічних технік переконання, повторенням ключових повідомлень через різні канали, адаптацією до культурних особливостей різних соціальних груп, а також координацією між різними медійними платформами для максимізації

впливу.

Найбільшим пропагандистським потенціалом через візуальність подачі матеріалу й емоційність викладу сьогодні володіє телебачення. Воно має необмежені можливості символічного конструювання реальності через емоційно заряджені образи. У межах символічної політики такі стереотипи не просто передають інформацію, а мобілізують уяву, активізують колективну пам'ять і формують ідентичність – «свої» проти «чужих». Наприклад, ярлики на кшталт «фашист», «нацист», «бандерівець» несуть історично навантажені символічні значення, які викликають сильні емоційні реакції незалежно від контексту чи фактичної точності. Це дозволяє владі або пропагандистам швидко структурувати сприйняття подій, маркувати ворогів, виправдовувати дії чи насильство, та зміцнювати лояльність до «своїх». Саме так працює символічна влада, коли зміст передається через кодовані у колективному досвіді знаки, які не потребують пояснення, бо «і так зрозуміло» [6].

Поряд з телебаченням значну роль у системі пропаганди відіграють YouTube-канали, подкасти, блоги, вірусний контент, меми, інфографіка, відеоролики. Як інструменти пропагандистських кампаній вони являють собою сучасні формати політичного контенту, що використовують розважальні та освітні елементи для підвищення привабливості та ефективності пропагандистських повідомлень. Ці інструменти функціонують як засоби створення легко засвоюваного контенту через візуальні ефекти, гумор та спрощені пояснення складних політичних питань. Як зазначає Б. Калініченко, «у контексті політичної пропаганди в інформаційних кампаніях часто використовуються метафори та фрази-зачіпки, що порівнюють політичні змагання з битвами чи кінськими перегонами, де учасники виступають у ролі «лідерів» або «темних конячок». Прийоми фреймінгу відіграють значну роль у формуванні сприйняття інформації широкою аудиторією, впливаючи на її інтерпретацію подій і висловлених ідей» [7, с. 32]. Це спостереження видається вкрай важливим для розуміння специфіки сучасної символічної політики, оскільки воно вказує на активну роль засобів масової інформації у формуванні політичних смислів.

Особливістю медійних механізмів символічної політики є їх здатність до створення віртуальних символічних просторів. Інтернет-спільноти можуть формувати власні символічні системи, які здатні як доповнювати, так і конкурувати з офіційними символічними практиками. Це створює нову динаміку в сфері символічної політики, де традиційні центри символічного виробництва втрачають монополію на створення політичних смислів. Цікавим аспектом медійних механізмів є феномен вірусного поширення символічного контенту. Окремі символічні повідомлення можуть за короткий час досягти мільйонних аудиторій, часто змінюючи свій первинний смисл у процесі поширення. Це створює як нові можливості, так і нові ризики для політичних акторів, які повинні враховувати непередбачуваність медійної динаміки.

**2. Комунікативні механізми та інструменти.** Канал передачі символічних значень від політичних еліт до широких верств населення, що забезпечує не лише інформування громадськості про політичні рішення та події, а й формування специфічних способів їх розуміння та інтерпретації. Особливість комунікативних механізмів та інструментів полягає в їх здатності створювати спільну символічну мову між владою та суспільством, формуючи єдиний понятійний апарат та інтерпретативні схеми для розуміння політичної реальності. До основних різновидів цієї групи належать наступні.

**Риторичні стратегії** – використання мовних засобів, аргументаційних технік та комунікативних прийомів для переконання аудиторії, формування громадської думки та легітимізації політичних рішень через ефективну словесну взаємодію з різними цільовими групами. Зокрема, риторика «нескореності» та «героїзму» стала домінуючою в українському політичному дискурсі, особливо після 2014 року. Такі риторичні конструкції як «нація-переможець» або «країна-герой» є яскравими прикладами створення потужних національних символів.

Політичні промови, звернення до народу, парламентські виступи, прес-конференції, інтерв'ю як інструменти риторичних стратегій являють собою конкретні формати публічної комунікації, що забезпечують безпосередню взаємодію політичних лідерів з громадськістю через різноманітні канали та контексти спілкування. Ці інструменти функціонують як засоби створення особистого зв'язку між політиком та аудиторією через пряме звернення та емоційний контакт, демонстрації компетентності та лідерських якостей через професійну подачу складних питань, формування порядку денного та інтерпретації подій шляхом селекції тем та особливостей їх висвітлення, а також як механізми кризової комунікації та управління репутацією через оперативну реакцію на виклики та можливість пояснити позицію влади.

**Мовна політика** – формування та впровадження єдиної мовної практики в політичній сфері шляхом створення стандартизованої термінології, офіційних формулювань та комунікативних норм, що забезпечують узгодженість політичного дискурсу та його відповідність ідеологічним цілям. Цей механізм сприяє формуванню спільного понятійного апарату для інтерпретації політичних явищ, створенню ефективних комунікативних інструментів для мобілізації громадської підтримки, забезпечення ідеологічної єдності через уніфікацію мовних практик різних політичних інститутів, а також впливає на масову свідомість через формування мовних стереотипів та автоматичних асоціацій з певними політичними концептами.

Слогани, гасла, політичні кампанії, офіційна термінологія, мовні стандарти як інструменти мовної політики являють собою конкретні мовні конструкції та комунікативні продукти, що забезпечують ефективну передачу політичних повідомлень, використовуючи лаконічні, запам'ятовувані та емоційно насичені формулювання, метафори. Ці інструменти функціонують як засоби створення мобілізуючих закликів та ідентифікаційних маркерів через короткі та виразні фрази, стандартизації політичної комунікації через офіційну термінологію та мовні норми, формування колективної ідентичності через спільне використання певних мовних формул та концептів, а також як механізми впливу на підсвідомість повторенням ключових повідомлень та створенням стійких асоціативних зв'язків між словами та політичними ідеями.

**Дискурсивні практики** – формування та поширення певних способів мислення, інтерпретації та дискусій про політичні явища в рамках системи концепцій, метафоричних моделей та символічних репрезентацій, що структурують розуміння політичної реальності. Цей механізм функціонує завдяки використанню мовних засобів та символічних репрезентацій і таким чином впливає на формування політичної ідентичності та світоглядних орієнтацій.

Метафори, алегорії, символічні образи, політичні концепти, ідеологічні конструкти як інструменти дискурсивних практик являють собою мовні та концептуальні засоби, що дозволяють перетворювати абстрактні політичні ідеї в доступні для розуміння образи та концепції, що включають використання аналогій, символів та асоціативних зв'язків. Ці інструменти функціонують як засоби спрощення складних політичних процесів до зрозумілих метафоричних моделей та образів, створення емоційного резонансу з політичними ідеями через художні та символічні засоби виразності, формування концептуальних рамок для інтерпретації політичних подій у теоретичних конструктах та категоріях, а також як механізми передачі ідеологічних цінностей та установок.

Слід зауважити, що українські дослідники активно працюють над проблемою політичної мови. Зокрема, цікавими є роботи Л. Масенко, яка аналізує роль мови в процесах національного самовизначення [8]. Л. Масенко слушно підкреслює, що мовна політика завжди має символічний вимір, адже через мову відбувається не просто комунікація, а й конструювання національної ідентичності. Науковиця доводить, що мовна політика може ставати інструментом як інтеграції, так і дезінтеграції суспільства. Вибір офіційної мови, мовні права меншин, статус регіональних мов – все це питання не лише практичної політики, але й символічної. Мова функціонує як маркер групової приналежності та може ставати основою політичної мобілізації.

**Символічні наративи** – створення та поширення узгоджених історій, образів та сценаріїв, що пояснюють політичну реальність, легітимізують владні рішення та мобілізують громадську підтримку в емоційно насичених та символічно значущих оповідях про минуле, теперішнє та майбутнє нації. Цей механізм забезпечує конструювання національної ідентичності та колективної пам'яті завдяки персоналізованим історіям та драматичним сюжетам, легітимізації політичного курсу, вписування його в більш широкі символічні контексти. Покажемо, як мережа наративів формує комплексну «матрицю національної ідентичності». Історії про Запорізьку Січ, героїв Крут, кіборгів Донецького аеропорту та навіть казка про Котигорошка поєднуються українськими наративами. Досить значимим сьогодні видається наратив про те, що українці – нація нескорених, які вільні творити своє майбутнє [9]. Водночас необхідно враховувати, що комунікативні механізми можуть призводити до поляризації суспільства, коли різні політичні сили використовують конкуруючі символічні наративи та дискурсивні практики для мобілізації своїх прихильників.

Символічні жести, політичний театр, сценічні дії, демонстративні вчинки, публічні акції як інструменти символічних наративів являють собою невербальні форми політичної комунікації, що доповнюють словесні повідомлення візуальними образами та символічними діями для посилення впливу на аудиторію. Ці інструменти функціонують як засоби створення запам'ятовуваних візуальних образів та символічних моментів, що передають політичні повідомлення без слів, демонстрації

політичних цінностей та принципів, використовуючи конкретні дії та вчинки лідерів, формування медійних подій та інформаційних приводів через спектакулярні та незвичайні дії, а також як механізми мобілізації емоційних реакцій та громадської уваги через театральність та символічність політичної поведінки.

Кожна культура створює власну систему цінностей. А разом з нею формуються і свої особливі слова-символи, свій унікальний політичний дискурс. Те, що є важливим в одній культурі, може бути зовсім незрозумілим в іншій. Умберто Еко підкреслював, що кожне суспільство має свої коди – особливі механізми для розуміння навколишнього світу. Але тут виникає важлива умова: щоб спілкування відбулося успішно, автор і читач повинні користуватися схожими кодами [10, с. 30]. Іншими словами, для того щоб політичне повідомлення дійшло до адресата, і той, хто говорить, і той, хто слухає, мають розуміти одні й ті ж символи та знаки. Інакше виникає непорозуміння – люди начебто говорять однією мовою, але насправді не розуміють одне одного.

Як висновок, слід зазначити, що символічна політика – це не просто красиві слова чи урочисті церемонії. Це потужна сила, яка впливає на те, як мислять і відчують мільйони людей. Символи проникають глибоко в наше підсвідоме, формуючи уявлення про те, хто ми такі та куди прямуємо як суспільство. Причому символи працюють одразу на двох рівнях – розумовому й емоційному. Вони можуть об'єднати націю навколо спільної мети, створити відчуття «ми – одна родина», допомогти зберегти важливі спогади про минуле. Водночас той самий механізм здатний стати зброєю для маніпуляцій – розколоти людей, нав'язати їм чужі ідеї або виправдати сумнівні рішення влади.

Сьогодні, коли соціальні мережі змінили правила гри, символічна політика набуває нових вимірів. З одного боку, політики отримали неймовірні можливості донести свої ідеї до кожного смартфона. З іншого – втратили монополію на символи, адже тепер будь-хто може створити вірусний мем чи запустити флешмоб, здатний перевернути усталені уявлення. Для нашої країни ця тема особливо болюча. Ми досі шукаємо відповіді на базові питання: хто ми, звідки прийшли, куди йдемо. Створення нової української ідентичності, звільнення від радянських стереотипів, входження в європейську сім'ю – усе це неможливе без роботи з символами та смислами. Потрібно терпеливо й наполегливо «переписувати» у свідомості людей історію про самих себе.

Символічна політика має подвійну природу – вона може слугувати як конструктивним, так і деструктивним цілям. З одного боку, демократичні лідери використовують символічні практики для зміцнення суспільної довіри та консолідації громадян навколо спільних демократичних цінностей. З іншого боку, авторитарні режими схильні інструменталізувати символіку для придушення критичного мислення та встановлення ідеологічної гегемонії. Ця дихотомія актуалізує питання медіаграмотності та критичного сприйняття символічних повідомлень. Громадянське суспільство потребує розвитку аналітичних навичок для розрізнення легітимних форм символічної мобілізації та маніпулятивних технологій. Адже очевидно, що здатність критично оцінювати символічний контент є важливою складовою демократичної культури та запорукою стійкості демократичних інститутів.

### **Бібліографічний список:**

1. Cassirer E. The Philosophy of Symbolic Forms. Translated by Ralph Manheim. 3 vols. New Haven & London : Yale University Press, 1953–1957. 123 p.
2. Мід Дж. Дух, самість і суспільство. З точки зору соціального біхевіориста / Пер. з англ., передмова та коментарі Тараса Корпала. Київ : Український Центр духовної культури, 2000. 416 с.
3. Бойко О. Д. Символ. *Енциклопедія політики і права*. Наукове видання. За ред. д. політ. н., проф. В. П. Горбатенка і д. політ. н. П. В. Мироненка. Київ : Видавництво Політія, 2024. С. 662–663.
4. Іщенко І. В., Дяченко Д. В. Символічна політика як інструмент стабілізації/дестабілізації політичного простору в умовах глобалізації. *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2019. 2 (2). С. 83–92.
5. Cheng T. Symbolic communication in cultural television programmes. URL: [https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2023/07/shsconf\\_icpahd2023\\_02010.pdf](https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2023/07/shsconf_icpahd2023_02010.pdf).
6. Методи пропаганди. *Детектор media*. 2014. 4 серпня. URL: <https://detector.media/infospace/article/96572/2014-08-04-metody-propagandy/>.
7. Калініченко Б. Роль засобів масової інформації в інформаційній війні: політичні детермінанти впливу та протидії : автореф. дис. ... д-ра політ. наук. Київ, 2021. 36 с.
8. Філенко І. Символізація та соціально-психологічна адаптація особистості. URL: [file:///Users/valeriy/Documents/VKhnpu\\_psykhol\\_2013\\_45\(1\)\\_28.pdf](file:///Users/valeriy/Documents/VKhnpu_psykhol_2013_45(1)_28.pdf).
9. Бушуєв Д. Історія нескорених. Україна на захисті європейської цивілізації. Київ: Кліо, 2023. 248 с.
10. Еко У. Роль читача: дослідження з семіотики текстів / пер. з англ. Марія Гірняк. Львів: «Літопис»,

2004. 383 с.

### References:

1. Cassirer E. The Philosophy of Symbolic Forms. Translated by Ralph Manheim. 3 vols. New Haven & London : Yale University Press, 1953–1957. 123 p.
2. Mid Dzh. (2000). Dukh, samist i suspilstvo. Z tochky zoru sotsialnoho bikheviorysta / Per. z anhl., peredmovna ta komentari Tarasa Korpala. Kyiv : Ukrainskyi Tsentrukukhovnoi kultury, 416 .
3. Boiko O. D. (2024). Symvol. Entsyklopediia polityky i prava. Naukove vydannia. Za. red. d. polit. n., prof. V. P. Horbatenka i d. polit. n. P. V. Myronenka. Kyiv : Vydavnytstvo Politiia, 662–663.
4. Ishchenko I. V., Diachenko D. V. (2019). Symvolichna polityka yak instrument stabilizatsii/destabilizatsii politychnoho prostoru v umovakh hlobalizatsii. *Epistemolohichni doslidzhennia v filosofii, sotsialnykh i politychnykh naukakh*. 2 (2), 83–92.
5. Cheng T. Symbolic communication in cultural television programmes. URL: [https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2023/07/shsconf\\_icpahd2023\\_02010.pdf](https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2023/07/shsconf_icpahd2023_02010.pdf) .
6. Metody propahandy. Detektor media. 2014. 4 serpnia. URL: <https://detector.media/infospace/article/96572/2014-08-04-metody-propagandy/> .
7. Kalinichenko B. (2021). Rol zasobiv masovoi informatsii v informatsiinii viini: politychni determinanty vplyvu ta protydii : avtoref. dys. ... d-ra politych. nauk. Kyiv, 36.
8. Filenko I. Symvolizatsiia ta sotsialno-psykholohichna adaptatsiia osobystosti. URL: [file:///Users/valeriy/Documents/VKhnpu\\_psykhol\\_2013\\_45\(1\)\\_28.pdf](file:///Users/valeriy/Documents/VKhnpu_psykhol_2013_45(1)_28.pdf) .
9. Bushuiev D. (2023). Istoriia neskorenykh. Ukraina na zakhysti yevropeiskoi tsyvilizatsii. Kyiv: Klio, 248.
10. Eko U. (2004). Rol chytacha: doslidzhennia z semiotyky tekstiv / per. z anhl. Mariia Hirniak. Lviv: «Litopys», 383.

### **Goldenshtein K. Media and Communication mechanisms and tools formation of Symbolic politics**

*Two groups of factors focused on the formation of symbolic politics are characterized: 1) media mechanisms (mass communication, digital platforms, propaganda campaigns), implemented using such tools as television broadcasts, radio broadcasts, online publications, political advertising, social networks, blogs, videos, infographics, etc.; 2) communicative mechanisms (rhetorical strategies, language policy, discursive practices, symbolic narratives), implemented using such tools as political speeches, parliamentary speeches, press conferences, slogans, slogans, language standards, metaphors, ideological constructs, symbolic gestures, public actions, etc. The concepts of “symbolic politics”, “mechanisms of symbolic politics”, “tools of symbolic politics” are considered. Informational methods of transmitting political symbols into mass consciousness are identified. The nature of the transmission of symbolic meanings from political elites to the general population is clarified. It is determined that symbolic politics functions as a powerful tool for forming collective identity, consolidating society around democratic values, legitimizing government decisions, and mobilizing public support. It is substantiated that symbolic politics is a purposeful activity of political subjects to create and disseminate semantic constructs that are capable of both strengthening social unity and serving as a tool for political manipulation. It is concluded that symbolic politics is a powerful force that shapes the idea of the directions of unification of the nation around a common goal; contributes to the creation of a new Ukrainian identity, liberation from Soviet stereotypes, and Ukraine's entry into the European family of nations; serves as an important means of strengthening public trust and consolidating citizens around common democratic values; is an important component of democratic culture and a guarantee of the stability of democratic institutions.*

**Keywords:** symbolic politics, mechanisms of symbolic politics, tools of symbolic politics, mass communication, digital platforms, propaganda campaigns, rhetorical strategies, language politics, discursive practices, symbolic narratives.